

краєзнавчих ресурсів. При цьому комунікативна компетентність у діловій інформаційно-комунікаційній взаємодії публічних бібліотек України сприятиме ефективному впровадженню ІКТ і розробці нових ресурсів, продуктів і послуг з краєзнавства. Тим самим підтверджується висновок про те, що найважливішу роль у краєзнавчій роботі публічних бібліотек відіграє їх взаємодія задля створення спільного соціально-комунікаційного простору регіону.

На завершення слід відзначити, що публічні бібліотеки України, змінюючись технологічно, а саме формуючи поряд з традиційними краєзнавчими фондами електронні ресурси і продукти, тобто створюючи електронні бібліотеки, корпоративні онлайнві каталоги та бази даних з краєзнавства, продовжують відігравати важливу роль у виконанні своєї місії з краєзнавчої роботи в краї, чим, безумовно, сприяють розвиткові різнобічних сфер суспільної діяльності країни.

УДК 025.5:378.4

Льовшина Людмила Дмитрівна,

директор Наукової бібліотеки

Харківського державного університету харчування та торгівлі

пошт. адреса: вул. Клочківська, 333, г. Харків, Україна, 61051

конт. тел.: 349-45-26

e-mail: biblio-hduht@mail.ru

ІНФОРМАЦІЙНО-БІБЛІОТЕЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАУКОВОГО ТА НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСІВ ЯК КОМПОНЕНТ ДІЯЛЬНОСТІ БІБЛІОТЕК ВНЗ

Сучасна бібліотека вищого навчального закладу здійснює свою діяльність у багатовимірному інформаційному просторі, який можна уявити як ієрархічну систему, що складається з декількох рівнів: документів міжнародного рівня (ООН, ЮНЕСКО, ІФЛА, міжнародні угоди, стандарти тощо); українського законодавства; галузевих законів («Про освіту», «Про вищу освіту», «Про бібліотеки і бібліотечну справу» тощо); нормативних документів з питань діяльності бібліотек навчальних закладів, прийнятих державними органами управління; регіональних, територіальних, міжвідомчих, локальних нормативно-інструктивних і методичних документів; внутрішніх документів, розроблених і затверджених в окремій освітній установі.

Організувати належним чином бібліотечне обслуговування неможливо без чіткого знання основних груп читачів, які користуються послугами бібліотеки. Тому виникає необхідність класифікації користувачів як реальних і потенційних споживачів бібліографічної інформації.

Одним із головних напрямів діяльності бібліотек ВНЗ III–IV р. а. є формування бібліотечного фонду, оскільки саме фонд є основою інформаційного забезпечення учасників наукового та навчально-виховного процесів.

У «Положенні про бібліотеку вищого закладу освіти» зазначено, що бібліотека ВНЗ формує бібліотечні фонди відповідно до навчальних планів, програм і тематики наукових досліджень та навчально-виховного процесу ВНЗ шляхом придбання наукової, навчальної, довідкової, художньої літератури, періодичних видань, аудіо-, відеодокументів, CD-, DVD-дисків та електронних баз даних, вироблених як в Україні, так і за кордоном. Відповідно до «Положення про мережу освітянських бібліотек МОН України та НАПН України» наукові бібліотеки вищих навчальних закладів III–IV р. забезпечують інформацією навчально-виховний процес і науково-дослідну роботу професорсько-викладацького складу, докторантів, аспірантів і студентів конкретного ВНЗ. Їх фонди є багатогалузевими, основну частину яких становлять: монографії з питань педагогіки, психології та суміжних галузей знань (історико-правового, народознавчого та ін.), навчальна література за профілем спеціалізації навчального закладу, матеріали з методик викладання окремих навчальних дисциплін, дисертації, захищені в цьому навчальному закладі, автореферати дисертацій, вітчизняні та іноземні фахові періодичні видання тощо. Слід зазначити, що комплектування бібліотек ВНЗ має тільки їм властиві особливості, що передбачає орієнтоване формування фонду документів у двох напрямках: змістовому та кількісному. Що стосується змістового аспекту формування фонду, то найважливішим принципом є його профілювання, тобто відповідність профілям підготовки фахівців, навчальним планам і програмам. Кількісний аспект залежить від контингенту студентів і визначається ліцензійними нормативами їхнього забезпечення науковою та навчально-методичною літературою.

Відповідно до Закону України «Про вищу освіту» та «Ліцензійних умов надання освітніх послуг у сфері вищої освіти» (наказ МОН України від 19.01.04 р.) визначаються завдання про впорядкування роботи щодо забезпечення навчального процесу навчально-методичною літературою з метою підвищення якості освіти. Одним із критеріїв для отримання вищим навчальним закладом ліцензії та підтвердження акредитації є відповідність фонду бібліотеки завданням цієї освітньої установи, насамперед – навчальним. У зв'язку з цим моделювання та формування науково-освітніх ресурсів та інформаційне забезпечення навчально-виховного процесу – серед найактуальніших завдань вищого навчального закладу та його бібліотеки. Варто зазначити, що в кожному ВНЗ освітній процес має свої особливості, що визначаються специфікою напрямів науково-методичної роботи, кваліфікацією викладацького складу, наявністю наукових шкіл, зв'язками з підприємствами та науково-освітніми установами, організацією та забезпеченням самостійної роботи студентів тощо. Це позначається на особливостях діяльності бібліотеки як невід'ємної складової навчального закладу.

Основним джерелом книгопостачання є видавничі організації України різних форм власності, що діють на ринку навчальної книги для вищої школи: «Академія», «Академвидав», «Вища школа», «Либідь», «Знання», «Кондор», «Центр навчальної літератури», «Наукова думка», «Освіта», «Педагогічна преса», «Вікар», а також видавництва ВНЗ, зокрема: Видавничий дім «Києво-

Могілянська академія», «МАУП», «Видавництво Європейського університету», «Політехніка», «Україна», «КНЕУ», «Університетська книга» та ін.

Значний обсяг робіт, виконаних бібліотеками ВНЗ у досліджуваному періоді, пов'язаний з питанням формування галузевого інформаційного ресурсу відповідно до напрямів діяльності навчальних закладів та інформаційних потреб користувачів, нарощуванням науково-дослідницького потенціалу, створення вторинних документів з актуальних питань педагогіки та психології. Пріоритетні напрями комплектування узгоджуються з вимогами сучасного навчального та наукового процесів. При відборі документів для поповнення фондів перевага надається новим навчальним виданням, створеним за інноваційними технологіями, та новітнім науковим виданням відповідно до профілю навчального закладу.

Одним із найважливіших стратегічних завдань на сучасному етапі модернізації системи вищої освіти України є забезпечення якості підготовки фахівців на рівні міжнародних вимог. Суттєвий вплив на якість освіти має науково-методичне забезпечення сучасного навчального процесу, що значною мірою визначається рівнем забезпечення підручниками та навчально-методичними посібниками. Серед найсуттєвіших недоліків забезпечення навчального процесу у вищій школі – відсутність єдиної програми, в якій була б викладена стратегія забезпечення вищих навчальних закладів навчальною літературою, виходячи з їхніх потреб, а не з наявних бюджетних можливостей МОН України. Значну роботу в цьому напрямі здійснюють безпосередньо самі навчальні заклади. Практично у всіх ВНЗ є видавничі центри, що забезпечують першочергові потреби студентів і викладачів у навчальній літературі. Саме завдяки ініціативі керівників навчальних закладів, активній праці науково-педагогічних колективів сьогодні підтримується задовільний рівень інформаційного забезпечення навчального процесу.

Протягом останніх років в умовах динамічного розвитку університетів та інших ВНЗ III–IV р. відкриваються нові факультети, ліцензуються нові спеціальності, у результаті чого до навчальних планів включають нові навчальні дисципліни, але на фоні нестійкого бюджетного фінансування бібліотекам доводиться особливу увагу приділяти науково обґрунтованому комплектуванню своїх книжкових фондів, оскільки надзвичайно важливою умовою створення інформаційних ресурсів є щорічне поповнення бібліотечних фондів.

Бібліотеки ВНЗ забезпечують навчальний та науковий процес джерелами оперативної інформації – періодичними виданнями та такими, що продовжуються. Однак в умовах обмеженого фінансування, постійного подорожчання газет і журналів бібліотекам ВНЗ не завжди вдається розширювати їхній репертуар.

Для багатоаспектного забезпечення наукового та навчально-виховного процесів ВНЗ необхідно розробити структурну модель бібліотечного фонду бібліотеки ВНЗ, уніфікувати показники його обліку, здійснювати постійний моніторинг стану та використання.

Бібліотека є важливою складовою ВНЗ, яка допомагає йому входити до світового інформаційно-освітнього простору, сприяє впроваджувати кредитно-модульну систему навчання, підвищувати якість освіти, оволодівати інформацією щодо світового ринку праці. Таким чином, рівень і якість навчання у ВНЗ певною мірою визначається станом інформаційного забезпечення освіти на основі якісно укомплектованих бібліотечних фондів.

УДК 025.4.036

Малишевский Илья Владимирович,

библиотекарь II кат. НБ ХГУПТ

конт. тел.: 349-45-35

e-mail: biblio-hduht@mail.ru

БЛОГИ КАК СРЕДСТВО ПРОДВИЖЕНИЯ БИБЛИОТЕЧНОГО САЙТА

Чтобы понять, как блог может помочь в популяризации сайта, обратимся к истории Интернета. В первой половине 1990-х годов поисковые сайты придавали большое значение тексту на странице, ключевым словам в мета-тегах, заголовкам и прочим внутренним факторам, которыми владельцы сайтов могли легко манипулировать. Это привело к тому, что в выдаче многих поисковых сайтов первые несколько страниц заняли мусорные ссылки, что резко снизило качество работы поисковиков и привело некоторых из них к упадку.

После внедрения технологии ссылочного ранжирования ссылки стороннего сайта стали важнее, чем ключевые слова на сайте. Вот здесь появляется возможность использовать блог библиотеки для популяризации сайта, при этом получив массу дополнительных возможностей, таких как публикация большого объёма данных, фото или видео, живое общение с посетителями блога и сайта, использование готовых форм для опросов.

Для поисковой оптимизации главное, чтобы сервис блогов был популярен среди пользователей Интернет, дабы привлечь как можно большее число посетителей в блог и впоследствии на сайт библиотеки, в том числе из других городов. Это необходимо потому, что поисковые машины также отслеживают количество переходов по ссылке и разнообразие IP-адресов пользователей – персонального сетевого адреса уникального у каждой машины. При этом учитывается также географическое расположение IP-адресов. Поисковые сайты также используют это если, например, на базе какого-либо вуза и его библиотеки организовать студентов, чтобы они заходили на сайт с домашних компьютеров, то поисковые программы будут рассматривать сайт как популярный в каком-либо отдельном регионе, а при общих тематических запросах он по-прежнему может оставаться на «задворках».

Анализ популярных сервисов показал, что наиболее популярным из них на данный момент является сервис mail.ru. Анализ проведён по 100 наиболее